

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	10 april 2017
Agendapunt	10
Voorstelnummer	2017/
Opiniërend besproken d.d.	n.v.t.
<i>Portefeuillehouder</i>	burgemeester A.G.J. Strien
Kenmerk	17.002441 * *
Datum B&W-besluit	21 maart 2017
Onderwerp Voorstel tot het structureel verhogen van het budget voor het Taalpunt Olst-Wijhe met jaarlijks maximaal € 16.900,-	

INLEIDING

In het kader van de Wmo gaan we uit van eigen kracht en zelfredzaamheid in de lokale samenleving. Meedoen vraagt van iedereen steeds meer basisvaardigheden, zoals lezen en schrijven, digitale (overheids)formulieren in kunnen vullen en kunnen solliciteren om aan werk te komen.

In Olst-Wijhe zijn er echter naar schatting meer dan 2000 mensen die laaggeletterd zijn en daarom niet volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij. De gevolgen daarvan zie je terug in verschillende levensdomeinen en vaak zelfs van generatie op generatie. Om deze laaggeletterden te helpen hebben wij in mei 2015 besloten een Taalpunt in Olst-Wijhe op te richten. Het Taalpunt is een herkenbare fysieke plek in de bibliotheek waar de coördinator spreekuur houdt en een taalvrager koppelt aan een taalmaatje/vrijwilliger (geschoolde taalcoach), een groepsactiviteit (Taalcafé) of scholingsinstituut (formeel onderwijs via Deltion of Toptaal). Bij de start is uitgegaan van de inzet van een coördinator voor vier uur per week. Daarbij is de kanttekening gemaakt dat op basis van landelijke cijfers eigenlijk minimaal acht uur per week benodigd is en dat na ongeveer twee jaar op basis van ervaring en cijfers het definitief aantal benodigde uren voor Olst-Wijhe ingeschat kan worden. Het Taalpunt in Olst-Wijhe draait nu ongeveer anderhalf jaar. In het bijgevoegde 'Ambitiedocument 2018-2021 Taalpunt Olst-Wijhe', dat is opgesteld door de Stuurgroep Taalpunt Olst-Wijhe (verder: Stuurgroep), leest u wat de ervaringen zijn, maar vooral ook wat de wensen en ambities zijn voor de komende vier jaar.

BEOOGD RESULTAAT

Meer laaggeletterden in Olst-Wijhe op weg helpen naar een geletterd leven, zodat meer mensen zich gelukkiger voelen, zelfredzamer zijn en sociaal actiever zijn. Hierdoor dalen de maatschappelijke kosten onder andere door meer arbeidsproductiviteit en vrijwilligerswerk, maar bijvoorbeeld ook door betere gezondheid en minder gezondheidskosten.

KADER

- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Regionaal Educatieplan
- Notitie Wet Taaleis

ARGUMENTEN

Algemeen

In de anderhalf jaar dat het Taalpunt Olst-Wijhe nu draait, is er een goede basis gelegd voor het vinden en begeleiden van laaggeletterden.

Voor het vinden van de laaggeletterden in Olst-Wijhe is het belangrijk dat professionals en vrijwilligers vanuit allerlei invalshoeken elkaar kennen en weten te vinden. Een voorleesvrijwilliger die bij kinderen thuis komt vanuit het project 'Voorleesexpress' kan signaleren dat ook ouders behoefte hebben aan taalondersteuning. Maar ook leerkrachten vanuit het basisonderwijs, medewerkers van de Kinderopvang of een medewerker van het gemeentelijke Toegangsteam die bij de mensen thuis komt. Ook het Sociaal Raasliedenwerk/formulierenspreekuur via Ut Huus is zo'n belangrijke vindplaats, waarbij er door de professionals speciaal op gelet wordt of er naast financiële problematiek, meer aan de hand is. De korte lijnen van het sociale netwerk en het doorverwijzen zijn daarbij essentieel. Daarbij is het erg belangrijk dat de Taalpunt coördinator is verweven in dit sociale netwerk. De eerste stappen voor deze duurzame samenwerking zijn gezet, belangrijk is om dit de komende tijd verder uit te bouwen.

Voor het begeleiden van de 'gevonden' laaggeletterden zijn er vrijwilligers geworven en opgeleid. In totaal zijn er 34 vrijwilligers aangetrokken die zich als taalmaatje (willen) inzetten. De Taalpunt coördinator begeleidt de vrijwilligers. Gedurende de startperiode is gebleken dat de huidige vrijwilligers graag meer begeleiding hadden gehad van de Taalpunt coördinator, dit was echter niet altijd mogelijk binnen de beschikbare uren. Om hét kapitaal van het Taalpunt gemotiveerd te houden is het wenselijk dat de coördinator meer uren tot haar beschikking krijgt.

Uren Taalpunt coördinator

Bij de start is uitgegaan van de inzet van een coördinator voor vier uur per week, voor begeleiding van ongeveer 40 deelnemers. Daarbij is de kanttekening gemaakt dat op basis van landelijke cijfers eigenlijk minimaal acht uur per week benodigd is en dat na ongeveer twee jaar op basis van ervaring en cijfers het definitief aantal benodigde uren voor Olst-Wijhe ingeschat kan worden. De Stuurgroep stelt nu voor om met ingang van 2018 het aantal uren voor de Taalpunt coördinator uit te breiden naar acht uur per week. Wij stellen voor aan dit voorstel tegemoet te komen.

In de praktijk is gebleken dat een coördinator een aantal basisuren nodig heeft, ongeacht het aantal deelnemers, en daarbovenop kan de coördinator per uur een aantal deelnemers behappen. Het is niet zo dat gesteld kan worden dat met één uur coördinatie tien mensen geholpen kunnen worden. In de afgelopen anderhalf jaar zijn via het Taalpunt Olst-Wijhe in totaal 67 mensen met een taalvraag geholpen. De wens is om dit uit te breiden naar 60 mensen per jaar en daar blijken meer dan vier uur per week voor benodigd te zijn. In praktijk heeft de coördinator iets meer uren gedraaid (vijf tot zes uur per week), dit was mede mogelijk doordat er een startsubsidie vanuit Stichting Lezen en Schrijven beschikbaar was en er vanuit de arbeidsmarktregio Stedendriehoek tijdelijk extra middelen beschikbaar zijn gesteld voor de kleinere Taalpunten. Deze extra middelen zijn vanaf 2018 naar verwachting niet meer beschikbaar. Dit zou betekenen dat er vanaf dan daadwerkelijk nog maar vier uur per week ingezet kan worden.

De functie van coördinator is een betekenisvolle, maar zeker ook pittige en vraagt veel ervaring en kwaliteiten. Voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening is het belangrijk om een coördinator voor langere tijd aan te houden. De inzet van vier uur per week is daarbij niet passend. Bij een inzet van acht uur per week kunnen meer laaggeletterden geholpen worden en kan de coördinator voldoende tijd investeren in het begeleiden van de vrijwilligers.

Coördinatie Taalpunt

De Stuurgroep stelt voor om de bibliotheek een coördinerende en verbindende rol te geven voor twee uur per week. Wij stellen voor aan dit verzoek tegemoet te komen en vanaf 2018 Bibliotheek Salland te subsidiëren voor twee uur per week voor Coördinatie Taalpunt.

Met acht uur per week voor de Taalpunt coördinator, kan zij zich inzetten voor het werven, begeleiden en koppelen van vrijwilligers en taalvragers. Om het Taalpunt goed te laten draaien zijn echter ook vele andere taken belangrijk. Denk onder andere aan het aanhalen/versterken van de contacten met alliantiepartners en de samenwerking met vindplaatsen, zoals bedrijven, scholen, huisartsen etc. maar ook het verzorgen van PR en het schrijven van verantwoordingsrapportages (zie blz 11 van de notitie voor een omschrijving van alle taken).

De coördinator van het Taalpunt heeft, ook met acht uur per week, onvoldoende ruimte om dit op te pakken. De bibliotheek zorgt nu al voor de huisvesting van het Taalpunt en het werkgeverschap van de coördinator. Het lijkt logisch om deze inhoudelijke versterking ook bij de bibliotheek neer te leggen. Het gaat om diverse taken die de bibliotheek, al dan niet samen en in overleg met de Taalpunt coördinator en

de voorzitter kan uitvoeren, en die aansluiten bij hun rol in het proces van taalverwerving en het bestrijden van taalachterstand en laaggeletterdheid. De arbeidsmarktregio Stedendriehoek heeft de regisseursrol voor non-formeel onderwijs gericht op de taalpunten belegd bij de lokale bibliotheken en stelt de bijbehorende middelen ook aan de bibliotheek beschikbaar (zie ook onder 'Financiële consequenties').

In de Budgetovereenkomst 2016-2018 zijn afspraken vastgelegd die wij met Bibliotheek Salland hebben gemaakt. Hierin staan drie programmalijnen omschreven, waarvan er één is: 'de bibliotheek als werkplaats op het gebied van taal, lezen en mediawijsheid'. Het gaat daarbij vooral om de gelegenheid die geboden wordt, zowel fysiek als digitaal, en in de bibliotheek of thuis of op school. Er zijn programma's aan deze programmalijn gekoppeld, waarbij je moet denken aan 'De Voorleesexpres' en 'de Bibliotheek op School'. Ook het Taalpunt wordt hier genoemd, waarbij de bibliotheek vooral een rol heeft in het beschikbaar stellen van de 'fysieke ruimte'. Naast deze fysieke ruimte verzorgt de bibliotheek zoals gezegd ook het werkgeverschap van de coördinator. De stichting heeft binnen haar reguliere budget ruimte om deze basistaken rondom het Taalpunt op te pakken, maar heeft geen mogelijkheden om deze extra inhoudelijke taken op te pakken.

Coördinatie Basisvaardigheden

Naast twee uur per week voor de Bibliotheek voor een coördinerende en verbindende rol rondom het Taalpunt, stelt de stuurgroep voor om ook twee uur per week beschikbaar te stellen aan de bibliotheek voor (digitale) basisvaardigheden. Wij stellen voor om ook hieraan tegemoet te komen en vanaf 2018 Bibliotheek Salland te subsidiëren voor twee uur per week voor coördinatie basisvaardigheden.

Niet alleen lezen, schrijven en rekenen zijn van belang voor mensen om mee te kunnen doen in de huidige maatschappij, maar ook digitale vaardigheden zijn van groot belang. De wereld digitaliseert en anno 2017 moeten mensen digitaal kunnen communiceren om mee te kunnen doen in de maatschappij. Voor solliciteren is het bijvoorbeeld een must dat je informatie kan vinden op internet en online een sollicitatieformulier kan invullen of een email kan versturen. Bibliotheek Salland heeft hiervoor cursussen beschikbaar, zoals Klik&Tik (basis omgaan met computer en internet) en Digisterker (digitaal communiceren met de overheid). Deze cursussen worden momenteel in de gemeente Raalte (en diverse andere omliggende gemeenten) aangeboden. De wens is om deze cursussen ook lokaal in Olst-Wijhe aan te bieden. Olst-Wijhe kan daarbij profiteren van de ervaringen die in Raalte zijn opgedaan en de draaiboeken die daar ontwikkeld zijn. Desalniettemin zijn er nog wel (om het lokaal aan te kunnen bieden) coördinatie-uren noodzakelijk. Ook hiervoor geldt dat Bibliotheek Salland geen ruimte heeft binnen haar reguliere budget om deze coördinatie op te pakken.

Met de eerder genoemde voorstellen (urenitbreiding Taalpunt coördinator en ureninzet voor verbinding) wordt een belangrijke stap gezet zodat meer mensen in Olst-Wijhe een geletterd leven kunnen leiden. Om deze mensen nog meer zelfredzamer en sociaal actiever te maken, is het noodzakelijk dat ook de digitale vaardigheden worden opgepakt.

DRAAGVLAK

Het Ambitiedocument 2018-2021 is zoals eerder gezegd opgesteld door de Stuurgroep Taalpunt Olst-Wijhe. De Stuurgroep bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, de Taalpunt coördinator en een aantal ketenpartners: Ut Huus, Bibliotheek Salland, ROC Deltion, Toptaal, Stichting Lezen en Schrijven en de gemeente Olst-Wijhe.

De gemeente is in de Stuurgroep vertegenwoordigd vanuit het team Maatschappelijke Ontwikkelingen. Afhankelijk van de agenda schuift incidenteel iemand vanuit het team Werk en Inkomen aan. Het team Werk en Inkomen heeft belang bij een goed draaiend Taalpunt, zodat cliënten zich beter kunnen redden in de maatschappij en bijvoorbeeld makkelijker kunnen solliciteren. Vanuit het team Werk en Inkomen zijn er goede contacten met de Taalpunt coördinator en de aanbieders van formeel onderwijs Deltion en Toptaal en zijn er afspraken gemaakt over het doorverwijzen van mogelijke laaggeletterden.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Het Taalpunt Olst-Wijhe wordt momenteel gefinancierd vanuit de volgende budgetten:

- De gemeente Apeldoorn ontvangt als centrumgemeente jaarlijks een WEB-budget (Wet Educatie Beroepsonderwijs) voor alle gemeenten. Voor Olst-Wijhe is dit een bedrag van ongeveer € 31.600,-. Regionaal is afgesproken dat 75% van dit budget wordt ingezet voor formeel onderwijs (aanbod via Deltion en Toptaal) en 25% voor non formele activiteiten. De 25% voor non formele activiteiten (€ 7.900,-) werd in 2016 en 2017 beschikbaar gesteld aan de bibliotheken voor de exploitatie van de taalpunten. Voor 2018 is op dit moment nog niet bekend hoe de WEB-middelen worden ingezet. Er was sprake van dat deze middelen niet meer via de centrumgemeente beschikbaar zouden worden gesteld, maar (weer) rechtstreeks naar alle gemeenten. De laatste geluiden laten echter horen dat dit toch niet het geval is. Als deze middelen via de gemeente Apeldoorn blijven lopen, dan moeten er regionaal nieuwe afspraken gemaakt worden over de verdeling van het budget. Blijven we bij 75% formeel onderwijs en 25% non formeel onderwijs, of gaan we bijvoorbeeld toe naar 60% formeel onderwijs en 40% non formeel onderwijs? Gaan de middelen toch rechtstreeks naar alle gemeenten, dan kunnen we deze verdeling zelf maken en hoeven daarvoor geen regionale afspraken te maken. De verwachting is dat pas in de 2e helft van 2017 hier meer duidelijkheid over komt. Voor het voorliggende voorstel gaan wij uit van de huidige financiering, dat wil zeggen dat we veronderstellen dat ook in 2018 een bedrag van € 7.900,- via centrumgemeente Apeldoorn aan het Taalpunt beschikbaar wordt gesteld. Mocht later dit jaar blijken dat dit meer wordt, dan zal dit tot gevolg hebben dat de gemeentelijke bijdrage omlaag kan.
- Bibliotheek Salland draagt zorg voor de facilitaire kosten en materiaalkosten voor het Taalpunt. Voor 2018 stellen zij hiervoor een bedrag van afgerond € 4.900,- beschikbaar.
- Kwaliteitsbijdrage: voor 2016 en 2017 hebben de grotere bibliotheken in de Arbeidsmarktregio middelen beschikbaar gesteld aan de kleinere bibliotheken, zodat zij een minimum aantal uren beschikbaar kunnen stellen voor de inzet van de Taalpunt coördinator. De verwachting is dat deze bijdrage vanaf 2018 weer vervalt, om die reden is daar in de begroting 2018 geen rekening meer mee gehouden.
- Bijdrage Gemeente Olst-Wijhe: bij de start van het Taalpunt is besloten om € 3.500,- ten laste van het budget decentralisaties en is inmiddels structureel in de meerjarenbegroting opgenomen.

De begroting die is opgenomen in het Ambitiedocument laat een tekort zien van afgerond € 16.900,-. Daarbij is er rekening gehouden met de inkomsten zoals hierboven geschetst: WEB-middelen, cofinanciering bibliotheek Salland en bijdrage gemeente ad € 3.500,-. De Stuurgroep doet voor dit tekort een beroep op de gemeente. De vraag die hierbij gesteld mag worden, is of het terecht is dat dit gehele bedrag door de gemeente opgebracht moet worden? Of mag hiervoor ook een beroep op bijvoorbeeld de bedrijven in Olst-Wijhe worden gedaan? Zijn er bedrijven of instellingen in Olst-Wijhe die dermate baat bij het Taalpunt hebben (gehad) dat zij daarom bereid zijn een (jaarlijkse) financiële bijdrage te doen? In het ambitiedocument wordt ook gesproken over de alliantiepartners die bij de start van het Taalpunt hun handtekening hebben gezet en daarmee verklaard hebben dat zij zich verbonden voelen met het Taalpunt. De wens van de stuurgroep is dan ook om met deze bedrijven en alliantiepartners concrete samenwerking aan te gaan. Wellicht vloeien hier ook financiële mogelijkheden uit voort. Vooralsnog lijkt het te vroeg om hier in de begroting 2018 rekening mee te kunnen houden. Wij stellen voor het tekort ad maximaal € 16.900,-, vooralsnog ten laste te laten komen van de gemeente. Wij vinden het wenselijk om dit bedrag, net als de structurele bijdrage van € 3.500,-, ten laste te brengen van het budget decentralisaties. Wij stellen u voor om bij de Kadernota 2018 deze afweging te maken. Daarnaast willen wij de Stuurgroep de opdracht meegeven om zich de komende jaren maximaal in te spannen om extra inkomsten te genereren door bijvoorbeeld sponsoring door bedrijven. Op die manier zou de gemeentelijke bijdrage omlaag gebracht kunnen worden.

AANPAK/UITVOERING

Indien u akkoord gaat met het beschikbaar stellen van extra financiële middelen voor het zelfredzamer maken van laaggeletterde mensen uit Olst-Wijhe, zien de vervolgstappen er als volgt uit:

- Met ingang van 2018 draait de Taalpunt coördinator 8 uur per week.
- Met ingang van 2018 draagt Bibliotheek Salland zorg voor de coördinatie en verbinding rondom het Taalpunt en coördinatie basisvaardigheden. Hiervoor ontvangt zij subsidie.
- De Stuurgroep Taalpunt Olst-Wijhe zorgt voor een plan van aanpak voor het uitwerken van de gewenste doelen.

Nr.	2017/
Onderwerp	Besluit tot beschikbaar stellen van extra middelen ad maximaal € 16.900,- voor het Taalpunt Olst-Wijhe.

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 maart 2017, nr. 2017/ ;

gelet op artikel 147, lid 2, juncto artikel 108, lid 1 van de Gemeentewet;

besluit:

1. het budget voor het Taalpunt Olst-Wijhe structureel verhogen met jaarlijks maximaal € 16.900,- en dit ten laste ten brengen van het budget decentralisaties;
2. In te stemmen met dit voorstel onder voorbehoud van definitieve afweging van de financiële consequenties van dit voorstel bij de Kadernota 2018.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d.
De raad voornoemd,
de griffier

de voorzitter

B.A. (Bart) Duursema

A.G.J. (Ton) Strien